

Az ingyen sört nehéz eladni?

Azokban az országokban, ahol az olcsó, törvénytelen másolatokkal kell versenyezni, az átláthatóság és a testreszabhatóság az igazi érv a Linux mellett.

A nyílt forrású programok testreszabhatók, bővíthetők, és olcsón vagy ingyen beszerezhetők. A zárt kódú programok nehezen bővíthetők vagy alakíthatók át, és gyakran hihetetlenül drágák. Ennek következtében a nyílt forrású megoldásokat világszerte széles körben alkalmazni kezdik a vállalkozások és a kormányok egyaránt, sőt néha egészen odáig elmennek, hogy törvényben írják elő a használatukat. Azt gondolhatnánk, hogy a fejlődő országok járnak élen a szabadon hozzáférhető, kiváló minőségű programok bevezetésében – de tévedünk.

A Geekcorps több száz, fejlődő országokban folyó informatikai programoknak a támogatása során gyűjtött tapasztalatai alapján úgy látjuk, hogy a nyílt kódot meglepően nehéz eladni. A legfőbb hiba a fejlődő országokban az „ingyen sör” túlhangsúlyozása. Ez *Richard Stallman* szólásmódja, szerinte „a program legyen szabad (free), abban az értelemben, ahogy a szólásszabadság (free speech), nem úgy, ahogyan az ingyen sör (free beer) kifejezésben szerepel”. A nyílt kódú programok alacsony költségére hivatkozni gyakran egy öngóllal ér fel. A műszaki megoldások átadása és az ehhez kapcsolódó programok története során gyakran próbáltak elavult megoldásokat rászózni a fejlődő országokra, amikor ezeket a fejlett országokban már nem lehetett eladni. Így aztán az alacsony költség és az alacsony színvonal közé sokan tévesen egyenlőségjelet tesznek.

A helyzet az, hogy egy szabad program a fejlődő országokban gyakran többbe kerül a felhasználóknak, mint egy jogdíjas program. A szerzői jogok megsértése széles körben elharapódzott, így aztán a programokat gyakran az adathordozó árértékért meg lehet kapni.

Örményországban, Jerevánban nemrég láttam a Microsoft Windows XP és a Red Hat 8 példányait egy üzletben, mind a kettőt öt dollár alatti áron. A Windowst ismerő felhasználóknak a Linux többletköltséget jelent – a program használatához nélkülözhetetlen leírások költségét. Bár az elektronikus formában elérhető

leírások megoldást jelenthetnek a gondok egy részére, ezek beszerzése is lehet költséges vagy riasztó. A 3 MB-os Emacs kézikönyv letöltése kezd drága mulatság lenni, ha az ember percdíjat fizet egy olyan netcaféban, ahol húsz gép osztozik egy 28,8 kb/s sebességű modemem. Külföldi szakembereknek kérdéseket föltenni egy nem túl jól ismert nyelven még ennél is riasztóbb élménnyé válhat, amikor a kezdők először találkoznak a netikett szabályaival. A jó szándékú „RTFM” választ könnyen félreértheti olyasvalaki, aki egy, az udvariasságra és forraságra nagy hangsúlyt fektető kultúrából érkezik. A világ szinte összes kultúrája udvariasabb, mint az infós szakiké.

Noha a nyílt forrás népszerűsítőinek figyelembe kell venniük a nyelvi, kulturális és sávszélességbeli korlátokat, amik a fejlődő országokban befolyásolják a szabad programok terjedését, leginkább arra kell összpontosítanunk, hogy megmutassuk: a nyílt kódú programok fejlettebbek és hatékonyabbak lehetnek vezető társaiknál. Ez azt jelenti, hogy a nyílt kód szólásszabadság-jellegű előnyeire kell összpontosítanunk: a bővíthetőségre, átláthatóságra és az így létrejövő magas használati értékre. A „szólásszabadság” szellemében végzett fejlesztések egyik kitűnő példája a <http://translate.org.za> kezdeményezés, aminek az a célja, hogy operációs rendszereket és kiegészítő programokat legyen hozzáférhetővé Dél-Afrika 11 hivatalos nyelvén. Munkájuknak – és a Mozilla programkód elérhetőségének – köszönhetően már létezik böngészőprogram zulu, xhosa és még négy másik nyelven is. Az IDN, Ghána egyik vezető internetszolgáltatója (<http://www.idngh.com>) a SAVA vezeték nélküli hozzáférési pontok segítségével önti új formába üzleti tevékenységét. A SAVA egy olyan, Ghánában gyártott linuxos gép, ami WiFi hozzáférést tesz lehetővé vállalkozások és netcafék számára, kikerülve a fejletlen ghánai telefonhálózatot. A szolgáltatók az egész földrészén figyelemmel kísérik az IDN sikerét, és nem egy cserélő le a rendszereit Linux-tiszteletre.

Ahhoz, hogy a nyílt forráskód valóban világszerte jó fogadtatásra találjon, a fejlesztőknek a fejlődő országokra jellemző informatikai nehézségekre kell összpontosítaniuk. Az olyan kezdeményezés, mint a Simputer

(<http://www.simputer.org>) – egy olcsó, Linux alapú kézi gép Indiában – ennek az egyik lehetséges modelljét jelenti: a világméretű közösség támogatja egy fejlődő ország tehetséges mérnökeinek egy csoportját. Az MIT Media Lab ThinkCycle kezdeményezése

(<http://www.thinkcycle.org>) egy másik modellre mutat példát: a világ különböző egyetemein tanuló tervezőket párosít össze a fejlődő országokban működő nonprofit szervezeteknél fölmerülő mérnöki feladatokkal. Az amerikai kormány Digitális Szabadság Kezdeményezése

(<http://www.digitalfreedom.gov>) egy újabb modellt mutat be, problémamegoldó csoportokat hozva létre szenegáli fejlesztőkből, amerikai és szenegáli felhasználók közül kikerülő üzleti és informatikai szakértőkből.

A politikai fejlemények is elősegíthetik a nyílt forrás világméretű terjedését. Egyre több politikus szorgalmazza, a perui *Edgar Villanueva Nuñez*-hez hasonlóan, hogy a nyílt forrás használatát törvény írja elő az információ „sértetlenségének, bizalmas kezelésének és hozzáférhetőségének” védelme érdekében.

A fejlődő országokban a nyílt forráskód népszerűsítői más irányban is tevékenykedhetnek. Követelhetjük, hogy országunk külföldi segélyeket elosztó szervezete a pénzt a fejlődő országokban olyan új informatikai fejlesztésekre költse, amelyekkel nyílt kódot hoznak létre.

Linux Journal 2003. július, 111. szám

Ethan Zuckerman

(ethan@geekcorps.org)

A Geekcorps Edgar Villanueva Nuñez nevű nonprofit önkéntes szervezet alapítója.

(<http://www.geekcorps.org>)